SIAŬBIT THE SOWER

Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik

The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U. S. A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1973 Studzień-Luty Nr.89.(h.16) January-February, 1973

PASTUŠKI PIAJALI...

Pastuški piajali,
Chrystusa vitali-
Boh nam abjaviŭsia,
U Betleju naradziŭsia.
"Gloria, gloria
in excelsis Deo"
Nia ŭpyšnych charomach,
Ani ŭ panskich domach:
U maleńkaj chaci
Jaho tulić Maci
"Gl.Gl.Inexc.Deo".

Treba nieści dary,
Treba dać achviary:
Jak my i Jon kvoły,
Choć kruhom aniočy.
"Gloria,gloria in
excelsis Deo".
Treba pryvitaci
Boha ŭ Dziciaci-
Dyk padojdziem blizka,
Pakłonimsia nizka.
"Glor.GloR.in exc.Deo".

N O V A J E   S T V A R E Ń N I E
S U S V I E T U.

Kaliś daŭno,daŭno,pieršaje stvareńnie susvietu było takža novym i śviežym,čystym,pryhožym,biaz usiakich płam niečyści. Hety pieršy zusim novy susviet byŭ u istotach našych pieršych baćkoŭ -Adama i Evy. Stvorany u stanie łaski śviatoj u Raju,nievykazanaje ščaście było u ich rukach dla siabie i dla usich svaich patomkaŭ,znača, dla usiaho čałaviectva,a usie inšyja istoty im słužyli-b,zdaval - niajučy ich usiakim zabiezpiačańniem,biaz prymusu, biaz hvałtu... U hetym cudoŭnym,čaroŭnym stanie praz łasku śviatuju,dadzienu čałavieku Hospadam Boham,nia było-b śmierci;čałaviek byŭ-by istotaj nieumirajučaj i poŭnym vaładarom susvietu z Boham u Bohu i praz Boha.

Alež čałaviek byŭ stvoran volnaj istotaj,abdaren rozumam i volnaj volaj. Tamu sama hodnaść jaho, jak takoha,vymahała,kab jon,jak vaładar nad saboj i u sabie, i nad inšymi istotami,dabravolna pryniaŭ stan ščaścia i darohi - puci k jamu... Tamu i byŭ vialiki zahad jamu ad Hospada Boha,jaki u svaim hruncie moviŭ jamu hetak: VYBIRAJ MIŽ MNOJ I SAMYM SABOJ! Kali,vypaŭniajučy MOJ ZAHAD,budzieš MNIE viernym, budzie dobra tabie i tvaim patomkam.Kali-ž nia zvažajučy na MOJ ZAHAD, ty vybiaryš samoha siabie,pajdzieš svaimi darohami i puciavinami,advierniešsia ad Mianie,to strašenna drenna budzie i tabie i Evie i usiamu vašamu patomstvu: budziecie vyhnany iz RAJU PADPADZIECIE PAD Usialakija biedy, niaščaści,chvaroby i u kancy kancoŭ,usie vy umrecie śmierciu śmiarotnaj...

Čałaviek naš pamyliŭsia,sahrašyŭ... Vybraŭ samoha siabie,zamiest Hospada Boha... I usio tak stałasia,jak i skazaŭ jamu Boh!

Adnak,Hospad Boh, biazmiežna miłaserny, zžaliŭsia nad nieščaslivym čałaviekam i abiecaŭ pasłać jamu,usiej ludzkaści, SPASA-ZBAVICIELA. "Pałažu varožaść miž taboju i žančynaj,i miž tvaim siemieniem i siemieniem jaje: jano budzie parażać ciabie u hałavu,a ty budzieš džalić jaho u piatu"(Byćcio,3,15).

Śviataja Carkva-Eklezija razumieje i tłumacyć hety śviaty i natchniony tekst u hetym imienna značeńniu,što SIEMIA žančyny pieramoža siemia spakuśnika... Što Hospad Boh pašle suśvietu MIESIJU!

Adnak,jak dobra viadoma,Hospad Boh nie śpiašaŭsia heta učynić... Jon,byccam havaryŭ,viedaj- znaj, jak "dbra" tabie žyviecca biaz Mianie! I viedaj - znaj dobra,što akramia Mianie,nichto ciabie zbavić dzieła viečnaha žyćcia nia moža... Dyk vučyś pakory Paznaj svaju unižanaść! Paznaj svajo biassille! Svaječasova pašlu tabie SPASA!

Stahodździami,tysiačahodździami ciahnułaś vyprabavańnie ludzkaści. Urešcie nadyšoŭ čas k tamu,kab iz Vybranaha Izraelskaha narodu źjaviŭsia u suśviecie doŭha čakany i žadany Miesija...

Adnojčy,kali Pračystaja Dzieva Maryja była pahłyblena u ščyruju malitvu,raptam źjaviŭsia pierad joju Anhieł Habryel i skazaŭ: "Radujsia,napoŭniena Ducham Božym! Hospad z Taboju; bahasłaŭlena Ty miž žančynami!" - Dzieva Maryja uschvalevałaś,pierastrašyłaś,i niaviedała,jaki dać adkaz,što skazać...

Anhieł-ža Habryjel dalej moviŭ:" Nia bojsia,Maryja,bo Ty zdabyła łasku u Boha; i voś zapačnieš va łonie,i narodziš Syna,i dasi Jamu imia ISUS. Jon budzie vialik i budzie nazyvacca Synam Usievyšniaha, i daść Jamu Hospad Boh pasad Davida,Ajca Jaho I budzie carstvavać nad domam Jakova na vieki,i Carstvu Jaho nia budzie kanca". - Maryja,Zbiantežana,u vialikim strachu, moviła:"Jak-ža heta moža stacca,kali ja muža nie znaju?" - Anhieł-ža na heta daŭ joj adpoviedź:"Duch Śviaty zyjdzie na Ciabie, i siła Usievyšniaho asianić Ciabie; tamu naradžajučasia Śviatoje budzie nazyvacca Synam Božym".

Kab Dzievie Maryi pakazać,što u Boha usio mahčyma, Anhieł dalej havoryć: "Voś i Alžbieta,svajačka Tvaja,što niapłodnaj nazyvajecca,i jana zapačała syna u staraści svajej,i jej užo šosty miesiac.Bo-ž u Boha nie staniecca biassilnym nijakaje słova".

I tut Pračystaja Dzieva Maryja,pierakanaŭšyś, što heta tajna sapraŭdy ad Boha była i što Hospad Boh vybraŭ Jaje dziele hetaj spravy i pasłaŭ k Joj

ANHIEŁA Habryjela k tamu,ci zhadžajecca jana z Ajcom Niabiesnym u vykananniu jahonych planaŭ, uraz skazała:"Voś Ja Raba Boža! Chaj budzie Mnie pavodle słova Tvajho. I Anhieł adyšoŭ ad Jaje".(Łuk.1. 28-38). - Kali Maryja moviła: "Voś Ja Raba Boža; chaj budzie Mnie pavodle słova Tvajho," U tuju-ž samuju chvilinu,vialikaja Tajna zbyłasia: "SŁOVA STAŁASIA CIEŁAM I MIŽ NAMI PRABYVAŁA,POŬNA ŁASKI I IŚCINY". (JOAN.1,14).

Kim-ža jość heta SŁOVA,POŬNA ŁASKI i IŚCINY?

Ioan Evanhielist,natchniony Ducham Śviatym dobra viedaje KIM jość heta SŁOVA,kali u pradmovie da svajho Evanhiella jon jasna vykazyvaje iścinu voś hetak: "Napačatku było SŁOVA,i SŁOVa było u Boha,i SŁOVA było Boham. JANO było napačatku u Boha. Usio praz Jaho pačało być,i biaz Jaho ničoha nie pačało być, što pačało być. U Im było žyćcio,i žyćcio było Śviatło čałaviekaŭ. I Śviatło śviecić u ciemry,i ciemra nie aharnuła JAHO".(Ioan.1,1-5).- HETA SŁOVA,pavodle Božaha Abjaŭleńnia i paniaćcia i tłumačeńnia Śviatoj Carkvy-Eklezii jość PRAMUDRAŚĆ BOŽAJA, LOGOS, DRUHAJA ASOBA TROJCY PRAŚVIATOJ. I VOŚ HETA SŁOVA STAŁaSIA PRAZ TAJNU UČAŁAVIEČAŃŃIA CIEŁAM I PRABY -- VAŁA I PRABYVAJE miž nami.

Tajna učałavieČańnia,heta jość ISTOTNAJE SPAŁUČEŃŃIA BOSKAŚCI z čałaviectvam: NATURY BOŽAJ Z NATURAJ ČAŁAVIEKA U ASOBIE, U DRUHOJ PERSONIE TROJCY PRAŚVIATOJ. Ad pačatku suśvietu takoj TAJNY siarod ludzkaści jašče nikoli i nidzie nie było: HETA NOVAJE STVAREŃŃIE,HETA NOVAJE PIERATVAREŃŃIE LUDZKAŚCI i USIAHO ŚVIETU. U LOGASIE I PRAZ LOGOS istotnym čynam spałučanym z nami ludźmi.

Novaje stvareńnie śvietu dakanałasia praz vialikuju Tajnu Ucielaiščańnie Syna Božaha,Druhoj Asoby Trojcy Praśviatoj... Paśla-ž dakonyvałasia heta pieratvareńnie ludzkaści i całaha śvietu praz Naradźeńnie BOHA_ČAŁAVIEKA u Betlejemie,dalej,praz Jahonaje Dziacinstva i Junactva u Nazarecie,dalej,praz Jaho Apaviaščeńnie Svaich navukaŭ,Svajho Evanhiella śviatoha i praz Jaho miratvornyja dziejańni i šmatlikija cudy na karyść ludziej! Dalš pradaŭžałasia novaje stvareńnie i pieratvareńnie ludzkaści i cała-

ho śvietu praz Jaho muki i ciarpienni, Urešcie praz ukryžavannie ,kanannie i śmierć na kryžy... Ale zavieršyłaś novaje stvarennie i pieratvarennie suśvietu praz Jaho słaŭny i pieramožny Uskres, . jaki jość Uskresam usiaho čałaviectva,całaho śvietu! Uvaskrosšy BOHAČAŁAVIEK PRADAŬŽAJE NOVAJE STVARENNIE i PIERATVARENNIE LUDZKAŚCI. I Z LUDZKAŚCIAJ, Z ČAŁAVIECTVAM CEŁAHO SUŚVIETU,USIAHO,ŠTO STVORANA dla ČAŁAVIEKA, DADZIANA JAMU DLA ŽYĆCIA,DLA ŠČAŚCIA, PRAZ SVAJU ŚVIATUJU CARKVU-EKLEZIJU I PRAZ USIE TAJNY,TAJEMSTVY I ŚVIATYJA NAVUKI,SAMO ŚVIATOJE EVANHIELLE U JOJ... Ioan Evanhielist havora ab Im:"Byŭ Śviet Praŭdzivy,katory praśviatlaje kožnaho čałavieka,prychodziačaho na śviet. Byŭ Jon u śviecie,i śviet byŭ stvoran Im,i śviet Jaho nie paznaŭ. Pryšoŭ k svaim,i svaje Jaho nie pryniali,Ale tym,što pryniali Jaho,daŭ uładu być dziaćmi Božymi" (Ioan 1,8-12).

Čałavieča,u vialiki kaladny čas, uvajdzi,pahłybisia u novaje stvarennie,u novaje pieratvarennie suśvietu i siabie samoha! A.Ioan Tarasevič.

****

RYSAPIS PANA NAŠAHA JEZUSA CHRYSTUSA.

Pierasłany da sanatu rymskaha,Publiusam Lentulisam, praviačym u Judei,kali imia Jezusa pačało stanavicca hałosnym.

Muž daskanałaści nadzvyčajnaj, a katoramu imia Jezus Chrystus,akazaŭsia u Judei. Žydy zaličajuć Jaho da prarokaŭ,ale prychilniki Jahonyja ćvierdziać,što ad bahoŭ nieśmiarotnych pachodzić i jak takomu češć Jamu addajuć. Uzrostu Jon vyssokaha i pryhožy,fihuraju elehantny,hodnaje pašany; vałasy takoha kolaru,što da ničoha nielha pryraŭniać,razdzielany,jak u Nazaretancaŭ, na siaredzinie hałavy,ź jakoj spadajuć na plečy.Čało maje vysokaje; vočy jasnyja čystyja z bleskam,nos i vusny zadziŭlajuča formiennyja,barada hustaja,takoha-ž kolaru, što i vałasy,spadajučaja na cal nižej padbarodka, pasiaredzinie razdzielany na dźvie pałaviny, tvar lohka zarumieniany. - Jon ažyŭlaje pamiersych i uzdaraŭlaje z usialakaje niemačy,słovam abo dotykam ruk svaich. Kali kaho strafuju, to nielha sła-

vami vyskazać,jaki u Jaho tahdy pavažny vyhlad,a kali kaho nastaŭlaje,to kažnaje Jahonaje słova stanovicca miła sałodkim. Pavaha i vielič majestatnaja,zaŭsiody adčuvajecca u Jahonym słovie i čynie. Nichto jašče nie bačyŭ,Kab kali zaśmiejaŭsia, ale płačučaha často Jaho vidzieli. Słovam heta M U Ž katory svajeju pryhožaściaju i niabiesnaju daskanałaściu pieravyžšaje usich synoŭ ludzkich.

****

A B L I S T O C H T R A J A N A.
I P L I N I U S A NAMIEśnika Bytyniu i Pont.

Cezaru Trajanu,uładaru Romanskaj Imperyi,patrebny byŭ namieśnik na pravincu Betuniu i Pont,u Azii Menšaj. Na takoje stanovišča jon paklikaŭ svajho pryjaciala Cajusa Plinijusa Caeciliusa Secundusa,zvanaha tak-ža Pliniusam Małodšym,katory abniaŭšy stanovišča namiesnika,pa niekatarym časie,pisaŭ da cezara Trajana: "Vyznačyŭ ja sabie takoja surovaja prava, kab zdavać tabie spravazdaču z usiaho,štokolačy budzie va mnie niapeŭnaść. Chtož bo patrapić lapiej pakiravać u majoj niapeŭnaści.albo pavučyć u maim niadobrym,rečy-spravy.Nikoli da hetul nie udzielničaŭ u dachodžańni suproć chryścijanstva; nia viedaju,što treba havaryć,zahadyvać i jak intensyŭna pravodzić pierasłuchvańnia. Niamienšyja sumlivy nasoŭvajucca mnie spravy,ci viek stanović jakuju roźnicu, ci treba maładyja asoby tak sama traktavać,jaki ludziej u darosłym vieku? Ci padsudny,składajučy iz svajho pastupku,moža być ułaskaŭleny? Ci naakuł dla byłoha chryścijanina niama ułaskaŭleńnia,chaciab i adkazaŭsia ad takoha ruchu? Ci treba karać užo za samuju prynaležnaść nat biaz dokazu prastupku? Ci tolka za prastupak,kali zaisnavaŭ u źviasku z prynaležnaści da chryścijanstva? Dasiul z ludźmi,katorych mnie daniesiena,jak chryścijanaŭ,pastupaŭ ja u taki sposab: Pytaŭ takich ci sapraŭdy jany chryścijania? Kali takija samyja pryznavalisia,pytaŭ ich druhi i treci raz,pahražajučy śmierciaju Adnak,jak i dalej,samyja stvierdžali,što chryścijania,zahadyvaŭ karać takich śmierciaju. Nia mieŭ sumnivu,što biaz uzhladu na pryznańnie,užo samaja zaŭziataść i niepahamavana-

je upramstva,musić być pakarana.Inšych,zaražanych takoju abłudaju,z uzhladu na ichnija Rymskija Hramadzianstvy,vialeŭ zatrymać,kab pierasłać u Rym. Dziela taho,što u trakci śledstva,jak heta časta byvaje,prastupak taki dalej pašyrajecca,vypadkaŭ takich było mnoha.- Daručana mnie,ananimava, spisak mnoha asobaŭ,katoryja adnak zapiarečvajuć,što niby ciapier,abo u prošłaści byli chryścijanami; zhadžalisia pakłaniacca bahom,zhodna pryniataj formuły;tak-ža złažyli achviary vina i kadzidła pierad tvajoju fihuraju,katoruju dla hetaje mety,zahadaŭ dastavić razam z voblikami bahoŭ i,panad heta źniavažali słoňa Chrystusa,da čaho kažnaha praŭdzivaha chryścijanina ,nijak nie dasca prymusić.Takich uvažaju treba zvalniać. Druhija,padanyja peŭnym danoŠčykam,aśviedčyli,što chryścijania,ale bystra adnak adraklisia ad hetaha,havoračy:"Praŭda,kaliś byli tąkimi,ale adstupili. Niekataryja try hady tamu,inšyja mnoha hadoŭ tamu; adzin nať skazaŭ,što dvaccać hadoŭ pierad hetym adkazaŭsia.Usie jany addali počaści tvajmu vobrazu i statujam bahoŭ i praklinali Chrystusa. Zapeŭnivali,što usia ichniaja vina i błud tolki u tym,što zbiralisia u naznačany dzień pierad śviatam,supolna malilisia da Chrystusa,jak da Boha,a tak-ža prysiahali ,ale ni da jakaha prastupku,dy na toje,što nia budziem kraści/nie napadać,cudzałožyć; što zaŭsiahdy budziem trymacca danaha słova i nie prysvojvać ničoha čužoha i davieranaj nam druhimi,rečy.Paśla iznoŭ,schodzilisia,kab paŭtorna pry nahodzie,spažyvać zusim niavinnyja spožyva.Adnak i heta pierastali,kali/vydany byŭ edykt, zabaraniajučy;zhodna z tvaim rasparadženniem,ab zabaronie usich tajnych tavarystvaŭ. PryznaŬja kaniečnym,pry pomačy tarturaŭ,vymusić ad dźvioch słužkaŭ, katorych jany nazyvajuć dijakonisami,vymusić , daviedacca praŭdy. Ničoha ad ich niedaviedaŭsia akramia zapamiatałaha fanatyčnaha žababonu, dziela hetaha adłažyŭ dalejšyja śledstvy,kab daviedacca tvaje apinii. Sprava heta vydajecca mnie hodna Tvajho razvažannia. Hałoŭna z uzhladu na lik zahrožanych asobaŭ. U niebaspieku takuju papadaje mnoha ludziej,roznaha vieku,stanovišča i abojaha stanu i rodu.Napeŭnika tak-sama buduć papadać i u pryš-

łaści. Zaraza hetaha zababonu, rspaŭsiudžvajecca nia tolki u miestach,ale pa mienšych asiarodkach i na vioskach,choć,vydajecca mnie,što jašče možna joj procistavicca i jaje pakanać. Ciapier jość peŭnym,što pačali iznoŭ chadzić da blizu spustošanych śviatyniaŭ i składać ,daŭno pakinutyja achviary, tut i tam tak sama pradajecca achviarnaja źviaryna,jakaja pierad hetym redka mieła pakupnikaŭ. Z hetaha prosty vysnaŭ,mnoha ludziej možna vyviaści na lepšuju darohu,kali takim dać mahčymaść vykazać žal.

LIST CEZARA TRAJANA,U ADKAZ NA LIST PLINIUSA. BYŬ TAKOHA ZMIESTU:

Meta dziejańnia,jakija pryniaŭ moj secundus Plinius,pierasłuchoŭvajučy asobaŭ,ab katorych daniaśli tabie,što jany chryścijania,saŭsim zhodna z pastanovaju. Tut bo nielha ustanavić nijakaha šablonu,katory mohby słužyć za rehulu pastupańnia. Ludziej takich nienaležycca vyšukoŭvać.Adnak,kali chto daniasie,abo takich dastavić na miesca,treba ich pakarać. Kali chto zapiarečyč ,što byŭ chryścijaninam i dakaža heta čynam,heta znača budzie pakłaniacca našym bahom,vykazaŭšy žal,pavinny być ułaskaŭleny,choć da taho času byŭ zapadozrany.

U nijakich vypadkach nia treba apiracca pry abvinavačvańni na ananimovyja danosy.Heta byŭby jak najhoršy prykład.Heta saŭsim supiarečny z ducham našych.časoŭ. Cezar Trajan.

Hetyja listy byli pieratłumačany i apablikavany u 1915 h. praz Ernst Klussmann i praf. dr. Wilhelm Binder u brašury: "Listy C.Pliniusa Caeciliusa Secundusa."

****

P A R A D A. Ab italjanskich harechach, biełym syru, syrym žautku,selery i pamidorach - šmat sierki,katoraja "ačyščaje" arhanizm. Dzielataho radzicca jeści tym,katoryja majuć kłopaty iz skurnymi chvarobami.

****

Nie važna,jakuju pracu maješ,ale važna jakoj jaje astavis. - Sokrates.

Chto ćvierdzić,što znaje žančyny,nia jość dżentelmenem,Geprge B. Shaw.

(Praciah

(ukrainskich) i žmudzkich. Značycca,užo tady była roznica miž Žmudziu i Litvoj (Biełaruśju).Jakža možna ciapier heta utojsamlivać? Kazu dojać,ale kaza nie karova. Žmudź była ŭ miežach Litvy,ale nie była Litvoj. - Pahonia była herbam Połackich kniazioŭ - malenkaj biełaruskaj dziaržavy. Pobač było Pskoŭskaje i Smalenskaje (biełaruskija kniastvy)- małyja dziaržavy,ale jany miž saboj nie zmahalisia za ziemli,ani za ŭładu. Jakoj darohaj było spałučanaje Połackaje Kniastva z Ułaścivaj Litvoj - nia - viedama. Mo takoj,jakoj zachapili maskali Prybał - tyku? Fakt zastaŭsia faktam,što litoŭskija kniazi (biełaruskija kniazi ciapierašniaj vilenščyny) pieraniali ad połackich kniazioŭ i Pahoniu - asabisty herb kniazioŭ u minułym,a paśla staŭsia dziaržaŭnym herbam,bo dziaržava ŭ toj čas była sobskaj dziaržavaj kniazioŭ. Toje samaje było z maskoŭskim arłom i dziaržavaj. Rabić paproki Biełarusam Pahoniaj moža čałaviek,u jakoha,jak havorać,nie ŭsio doma.

Abecedarski nazyvaje siabie historykam,a čamu nia viedaje ničoha pra BNR? Heta-ž było ŭsiaho 50 hod z hakam tamu nazad. Kali hetaha nia viedaje historyk,jak ža moža viedać pra toje,što było zvyš 500 hod tamu nazad.

My viedajem,što žyćcio sialan u čas panščyny było ciažkoje. Hetaha my nie chvalim. A ci maskoŭskim sialanam Žyłosia lepš pad panščynaj? A ci lohka było zhaniać ludziej u kalhasy? Ludzi pamirali z hoładu,chaładu,a tych,chto nie chacieŭ iści ŭ kałhas,rasstrelivali,vyvozili ŭ Sibir. Rabili heta feadały?a "narodnaja ŭłada". Čamu Abecedarski nie pachvalicca "dyscyplinaj pracy"? normami i leninskim kličam: "Chto nie pracuje,toj i nie jeść!" Ci-ž heta nie novaja panščyna? Z kałhasaŭ bolej uciakło ludziej,jak kaliś z viosak panskich. Feadały kaliś,a ciapier "rodnaja partyja" biare abrok z sialan. Chto z ich lepšy?

Ci Abecedarski nie čuŭ nikoli pra "zliški",pra čyrvonyja abozy"? Napieradzie hraŭ harmonik i visieła čyrvonaja płachta,a zzadu išli kałhasniki i płakali,što apošniaje ziarno addali partyi,ci lepš skazać,zabrała partyja.

Pany stvaryli falvarki,kab vyciahnuć bolej z sielanina,a partyja pasyłaje kałhaśnika i ńie-kałhaśnika na jałaviny. Pany prymacoŭvali sielan da ziamli,a ciapier partyja prymacoŭvaje sialan da kałhasa. Kaliś kataliki feadały dušyli pravasłaŭnych,a ciapier partyja dušyć i pravasłaŭnych i katalikoŭ razam,kali chto molicca.

My viedajem,što ŭsie panievolnyja narody Maskvoju čakali Hitlera,ale heta nie značyć,što jany chacieli być hitleroŭskimi niavolnikami.Usie dumali,što Hitler pryniasie vyzvaleńnie.Biełarusy taksama nie chacieli być nikoli niavolnikami Maskvy,navat biełaruskija kamunisty.

"Uzjednańnie" Biełarusi z Maskovijaj było pry dapamozie miača i ahniu.Maskali palili biełaruskija harady,vyrezvali nasielnictva.

Zreštaj,pryłučańie Biełarusi da Maskovii było dla Biełarusi škodnym,bo Maskovija ŭ toj čas stajała na tak niskim kulturnym i haspadarčym uzroŭni, što nie mahła-ž jana pamahčy Biełarusam,bo sama patrebavała dapamohi. SSSR,jaki jość u łapach maskaloŭ,sam bolej patrabuje dapamohi ad Zachadu, jak sam daje dapamohu nieraźvitym krainam.

Maskali ciapier chvalacca Kramlom,jaki pabudavany biełaruskimi rukami. Lepš havaryč pra toje, što dałučeńnie Biełarusi da Maskovii było dadatniaj źjavaj dla maskoŭskaha haspadarstva i kulturnaha žyćcia. I ciapier,kab nie pieraškadžali maskali,dyk Biełaruś stajała-b na šmat vyšejšym kulturnym i haspadarčym uzroŭni."Brackaja dapamoha" Maskvy biełaruskamu narodu palahaje na tym,što maskali vyvoziać usio dobraje z Biełarusi da siabie,pačynajučy ad bulby,a kančajučy na zdolnych ludziach.

Nijakaj "sadružnaści" miž biełaruskimi majstrami i maskoŭskimi nia było,bo biełarusy rabili, maskali pryhladalisia da ichniaje raboty,vučylisia,a ciapier,jak taja kryłova mucha havoryć"my pachali". - Kali Paškievič pisaŭ"ruščyznu", dyk mieŭ na ŭvazie tolki biełaruskuju kulturu,a nie maskoŭskuju,ci ukrainskuju. Kultura Maskovii i

Ukrainy ŭ toj čas byli na takim nizkim uzroŭni, što pra ich nie mahło być havorki,i jany nie mahli zrabić nijakaha ŭpłyvu na biełaruskuju kulturu. - Abecedarski - najmit Maskvy,robić dakor biełaruskim "nacyjanalistym" za toje,što jany vystupajuć suproć maskoŭskaha kamunizmu,siejuć "manu" pra minułaje biełaruskaha narodu. Ci-ž jość patreba vykryŭlać historyju biełaruskaha narodu, kab zmahacca suproć maskoŭskaha kamunizmu? Kamunizm isnuje 50 hod,a historyja Biełarusi (Litvy) 1000 hod. My nie siejem many,ale vykryvajem manu Maskvy pra biełaruski narod!

Naadvarot,kali Biełaruś (Litva) była volnaja i niezaležnaja dziaržava,chaj sabie i feadalnaja, bo ŭ toj čas pra demakratyju nie čuli,heta była załataja para ŭ histotyi Biełarusi(Litvy). Była samaja pieradavaja dziaržava ŭ śviecie ŭ toj čas, bo mieła spisanyja zakony ŭ hetak zvanym Statucie Vialikaha Kniastva Litoŭskaha.

Abecedarski nie spaminaje ani adnym słovam pra paŭstańnie Kastusia Kalinoŭskaha. A hetaje paŭstańnie śviedčyć,jaki "dadatni" upłyŭ mieŭ zakon biełaruskich ziemlaŭ maskalam.Biełarusy (Litviny)sialanie i šlachta,pamirali,kab tolki vyrvacca z kapciuroŭ Maskvy.

Toje,što sialanam u časie pryhonu žyłosia i ŭ VKL ciažka,dyk heta nia jość mierkaj,što VKL nia było biełaruskaj dziaržavaj. A ci "pijanieram", jakija asvojvajuć S i b i r i jałaviny žyviecca lohka? Paklikacca na Marksa i Lenina nima patreby. Kałhaśnikam taksama nielohka žyviecca,ale fakt zastajecca faktam,što SSSR jość dziaržavaj choć nie sialan i rabočych,ale dziaržavaj partyi.Panujučy klas u SSSR jość partyja,jak kaliś panujučym klasam byli feadały. Pra feadałaŭ,adnak, nie zmušali sialan piajać pieśni,a kałhaśnikaŭ zmušajuć piajać pieśni pra partyju.

Čamu Abecedarski nie havora pra I I II Ŭsiebiełaruskija Kanhresy? Niavyhadna havaryć'! Tamu my musim tut havaryć pra ich,pra zmahańnie biełaruskaha narodu za vyzvaleńnie z čyrvonaha

maskoŭskaha jarma. - Maskali chočuć za ŭsiakuju canu utrymać ciapierašniuju svaju imperyju.Jany chočuć vyklikać uražeńnie,što ŭsie panievolnyja imi narody zmahalisia tolki za toje,kab trapić u maskoŭskaje jarmo. Jarmo hetaje niby maje dadatni ŭpłyŭ na haspadarčy i kulturny rost inšych krainaŭ.Heta mała! Vyvaz i razstreły -voś što pryniesła Maskva ŭ panievolnyja krainy. U Biełarusi kožny 5 čałaviek nie biełarus,bo biełarusaŭ maskali vyvieźli,vystralali,a na ichniaje miesta pryvieźli novych ludziej z inšych pa - niavolnych krain. Maskali heta nazyvajuć "družbaj" narodaŭ.

Biełaruskaja mova zabaroniena,jak i za caroŭ

Tak vyhladajuć u śviatle praŭdy padziei,jakija apisyvaje Abecedarski,a nie tak,jak maluje. Ad najmita ničoha lepšaha nielha spadzievaCca.

Iz Biełaruskaj Praŭdy.

****

S.S.S.R. MAJUĆ LEKARSTVA SUPROĆ LEUKEMII.

WASHINGTON,D.C. - U hetym časie,kali amerykanskija lekary znajchodziacca na dobraj darozie paŭstrymać raźviccio leukemii u čałavieku,savieckija lekary infarmujuć,što pracujuć nad pryščepam,suproć hetaj chvaroby.Z čałavieka pryščapili jany leukemiju małpie i,zaŭdziačyvajučy novaj pryščepie,mohuć izalavać virusy hetaj chvaroby.

Pierad 25-ci hadami leukemija(rak kryvi) tak chutka pastupała,što chvory pa niekalki tydniach pamiraŭ.U sučasnym časie paŭstrymlivajuć pastupy chvaroby.Chvory moža žyć niekalki dy i bolej 10-ci hadoŭ

Iz źviazi amerykanskich lekaraŭ,sabirajucca u hetym hodzie vyjechać u Maskvu,kab supolna z savieckimi lekarami,ułažyć supracoŭnictva da zmahańnia suprać leukemii.

****

MASKVA NIA CIERPIĆ KRYTYKI.

PARIS. Francyja.- Kiraŭnik francuzkich socyjalistaŭ Francois Mitteerand,sabiraŭsia u Listapadzie h.h. pajechać iz specyjalnaj vizytaj u Maskvu,Ale zdajecca,što pajechać jamu niaŭdasca.Mitteerand, za krytyku palityčnych pracesaŭ u Prazie i za pa-

birańnie vialikich apłataŭ ad Izraelitaŭ,jakija chočuć vyjechać iz S.S.S.R.,papaŭ u čornuju knižku. - U adkazie na zakidy Mitteeranda,ambasadar saviecki Piotr Abrassimov apublikavaŭ na hałoŭnaj bołoncy,najvialikšaha štodziennika adkryty list,u katorym krytykavaŭ kiraŭnika francuzkich socyjalistaŭ za "suprać savieckaje vystuplennie". Pry hetym vyrazna daŭ da zrazumieńnia,što jahonaja vizyta u Maskvu jość niepažadanaja.

****

Č Y S T K I.

Na śviecie usio brudzicca. Brudzicca vada, pavietra,adzieža - dy i samyja ludzi.Usio treba čyścić. U dzieržavach źmianiajucca urady,u partyjach kiraŭniki. Voś u dyktatarskichl haspadarstvach i,pakryjomu, havorać: "Što u nas najbrudniejšaje"? Adkaz cichi,kab partyjny nie pačuŭ -"Partyja".Jaje časta čyściać,ale vyčyścić nia mohuć. Dyktataraŭ ačyščajuć śmierciaj, abo pa śmierci. Tak vyčyścili Musuliniaha,Hitlera, Stalina dy i šmat druhich dyktataraŭ.

Znajšoŭsia taki,što i J.Piłsuckaha,pačaŭ pačyščać,kab i jon u historyju nie papaŭ,jak vialiki. Da hetaha času partyja šmat jamu prypisyvała. Piramohu pad Waršawaj,piramohu nad apazycyjaj dy i u druhich rečach. Adzin,jak vidać vojskavik, piarečyć hetamu. Bitvoj pad Warszawaj kiravali hienerały, a nie kapral J.Piłsucki.Aprača polskich hienerałaŭ,byŭ i francuz de Geaule.Što-ž stałasia z tymi henerałami? Paśla vajny adsunuła partyja dy izlikvidavała. Najpierš gen.Zagurskaha, Wojciecha Korfantaha i nakaniec Gien.Tadeusza Jordana Rozwadowskaha.Kreŭnyja dy pryjacieli chacieli insekcyju zrabić,ale ułada nie dała dazvołu.Zachad davaŭ amunicyju,kab PolŠč razbiła balšavikoŭ.Ale dla PolSzczy hranica Kerzona. J.Piłsucki od Uschodu u Miłaszewiczach dastaŭ bolej.

Da usich svaich bludaŭ dałučyŭ inšyja vady niaŭdziacnasc i zaviść.

Z "Gwiazdy Polarnej" Nr.38 .Generał Rozwadowski Marceli Kycia. Nad. Roman Galinski:

V A T I C A N O. - Jaho śviataść Papa Paulus VI u razparadžeńni " Motu proprio" adnosna śviatarskaha stanu, vyrazna zaznačyŭ, što žančyny, katoryja ad 1962-ha hodu starajucca, kab ich dapuścić da vykonyvańnia śviatarskich abaviazkaŭ u Eklezii katalickaj naroŭna z mužčynami, nia mohuć spadziavacca. Jezus Chrystus vybiraŭ tolki mužčynaŭ na Apostołaŭ, vučniaŭ. Ad samaha pačatku chryścijanstva śviatarskija abaviazki vypaŭniali mužčyny dy i dalej heta buduć vypaŭniać. Papa prypomniŭ, što śviataroŭ i dyjakanaŭ abavazyvaje celibat. Da paśviačeńnia na śviatara vymahalasia 7 paśviečańniaŭ. Skasavaŭ 3. Dla ludziej śvieckich 2 dastupnyja ; Lektorat i akolit.

****

K R Y T Y K A K I T A J S K A H A URADU.

PEKIN. Kitajski Urad krytykuje kiraŭnikoŭ U.S.A. za umovy z S.S.S.R. Daŭniešaja Rosija, a ciapierašniaja S.S.S.R. majuć tuju samuju palityku: "Panavać nad usim śvietam". Zakładajuć svaje jačejki, robiać zabureńni, zabivajuć svaich vorahaŭ paŭsiudy, kab tolki asłabić dziaržavy dy arhanizavać urady sabie prychilnyja uva usich krainach. Ciapierašniaja palityka dahnać i pierahnać U.S.A. Voś novaja umova - źmienšyć zbrojeńnie. U.S.A. zamykaje fabryki. A ci heta S.S.S.R. robić? U siabie kantroli nie pazvolić rabić. Padpisali umovu, a buduć dalej dahaniać, pierahaniać. Heta dobra razumiejeć Kitaj. Na heta treba hrošy. U.S.A. u pieršaj i druhoj vojnach paśpiašyli z dapamohaJ. A da hetaha času pazyčki nie addali. Ciapier choŭć novaj pazyčki na jadu, na fabryki, ale iznoŭ pazyčki na doŭhija hodziki. U tym samym časie chapaje hrošy na vajnu u Vietnamie, na arhanizavańnie jačejak u inšych krainach, navat na padhatoŭku da vajny z Kitajem. Bačać heta Kitajcy, ale nie bačać Amerykancy. Ci nie padchodzić druhaja Jałta? Tolki tady raBiŭ chvory Prezydent. Ciapier paŭtarajuć zdarovyja ludzi.

PAŚVEDČAŃNIE FLAVIUSA.

Jesefus Flavius (31-103),izraelski historyk, pišučy Romanam pa łacinsku,astaviŭ u svaich tvorach ab pačatku chryścijanstva,a taksama ab Jezusie. Zamietka hetaja, zvanaja "Paśviedčańnie Flaviusa"jość tematam nižej padadzienych zaŭvach "Dziennika Polskaha"

U Jerozolimie ukazałasia nievialikaja praca praf. Salomona Pinesa pad nazovam "Arabskaja versyja śviadčańnie Flaviusa i jaho uskładnieńnie". Prafesar Pines jość kiraŭnikom vydziełu judeistyčnaj filozofii i mistyki na hebrajskim universytecie u Jerozolimie. U abmierkavańniu svaim pr. Pines analizuje arabski rukapis z X stahodździa, u jakim hetak nazyvaje "Testimonium Flavianum"heta słavuty uryvak z dzieła judejskaha historyka Josefa Flaviusa pad tytułam "Antiquitates Judaicae" (Staražytnaści Judejskija", jakija ukazalisia u 93 h. chryścijanskaj ery.

Adpaviedny fragment,dzie Flavius piša ab Jezusie, Užo ad daŭžejšaha času jość pradmietam sprečnym pasiarod navukoŭcaŭ. Niekataryja navukoŭcy dumajuć,što u śviedčańnijość ustaŭka, paźniejšych časoŭ. Dumajuć,što heta zrabiŭ niejki chryścijanski pirapiščyk.U pr.Pinesa niama słoŭ,što vydali na śmierć judejskija kiraŭniki. Voś tyje fragmenty: "U tym času pajaviŭsia Jezus,čałaviek razumny,kali naahuł možna nazvać jaho čałaviekam.Jon vykanaŭ dziŭnyja rečy,byŭ nastaŭnikam tych,katoryja z radaściaj pryjmajuć praŭdu i paciahnuŭ za saboj šmat Judejaŭ,a taksama Grekaŭ. Jon to byŭ Chrystus. Na skarhu pieršych z našaha narodu,Piłat asudziŭ jaho na ukryžavańnie. Ale vierniki niavyraklisia jaho miłaści,bo treciaha dnia,ukazaŭsia im z umieršych paŭstały,tak jak pradskazyvali ab im božyja praroki,katoryja predskazali taksama tysiačy inšych dzivosaŭ na jaho temat.Jašče siońnia isnuje sekta,katoraja ad jaho atrymała nazoŭ chryścijanin".

Prof.Pines padaje inšy fragment,jaki praz jaho vynajdzieny: "U tym času žyŭ razumny čałaviek pa imieni Jezus.Vioŭ jon prykładnaje žyćcio i byŭ znany iz svaich navukaŭ i dobrych dziejańniaŭ.Šmat

ludziej iz pasiarod judejcaŭ i inšych narodaŭ byli jahonymi vučniami.Piłat skazaŭ jaho na kryžovuju śmierć. Ale tyja,katoryja byli jahonymi vučniami,nia vyraklisia jaho navuki. Raskazyvali jany,što jon ukazaŭsia im u treci dzień paśla svajho ukryžavańnia i što jon žyvie. Moža jon byŭ Mesyjašam,ab katorym pradskazyvali praroki dziŭnyja rečy". Ci jość aŭtentyčnaja versyja Prof Pinesa? Treba vidzieć specyjalistym toje pisańie. U hetym druhim niama movy ab tych,katoryja damahalisia ukryžavańnia.Ale paśviedčańnie niechryścijanskaje dakazyvaje, što byŭ Jezus.

****

VATICANO. - U pačatku kastryčnika 1972 hodzie - Papa Paulus Vl-ty abchodziŭ 75-ja uhodki ad svajho urodžańnia. Pavdle svajho rasparažeńnia, damahajecca,kab kardynały i episkopy,katoryja končać 75 hadoŭ,išli na pensyi. Šmat dumała,što i Papa zastasujecca da svajho rasparadžeńia i pojdzie na pensyju. Ale Paulus Vl-ty,u dzień svaich uradzinaŭ kardynałam i episkopam, vyrazna daŭ da zrazumieńnia, što nia dumaje admovicca ad stanovišča Hałavy Katalickaj Eklezii,jakaja naličaja 600 miljonaŭ viernikaŭ.

****

NEW YORK,N,Y. - Mojše Rosen,hadoŭ 40, arhanizatar ruchu "Izraelcy dla Jezusa", uznaje Chrystusa za praŭdzivaha Mesyjaša,a siabie za Izraelca. Rehularna chodzić u synahohu i pieraściarahaje prypisy hebrajskaj religii. Izraelcy adnosiacca da jaho z pahardaj,uvažajučy jaho za renehata

Ruch "Izraelcy dla Jezusa",zapačatkavany u 1957 hodzie praz Amerykanskuju Misyju pasiarod Izraelcaŭ Kiraŭnikom akcyi tej jość pastor baptyjski Daniel Fuchs. Jon kaža,što Ruch Izraelski - chryścijanski u U.S.A. naličaje ad 50,000 da 100,000 viernikaŭ. Svajo kiraŭnictva majuć u San Francisco.

****

Vydaviec-Redaktar(Publisher-Editor) Rev,Francis Cherniawski.Address:164 Broadway,Fort Edvard,N.Y U.S.A. Telephone: R.H.&7 -5117.

****